

1.1 Lietuvos karalius

1. Perskaitykite tekstą ir aptarkite paryškintus žodžius. Atsakykite į pateiktus klausimus.

Mano tėvas – vienos iš Lietuvos žemių **kunigaikštis**. Mama – kilusi iš **gretimoms** žemės. Tik gimęs buvau paguldytas ant **avikailio**, saugotas nuo **laumių**, kad neapkeistų su savo vaiku. Tėvų pavadintas Mindaugu, o tai reiškia „turintis daug minčių“. Vardas yra palinkėjimas. Ir jis buvo geras: nuo mažens iš bendraamžių išsiskyriau tu, kad buvau **guvus**, **atkaklus** ir **pastabus**. Be viso to **karys** – **bejėgis**, o **valdovas** – **liauna nuoga beržo šaka**, **blaškoma vėjo**. Eidamas **imtynių**, **risdavausi** kaip lokiukas, **girioj** pasiklydęs, lengvai rasdavau kelią, mano **ietis** skriejo tiesiai į **taikinį**, o **strėlė kliudydavo** paukštį...

Mirus tėvui, vieną po kito priverčiau paklusti kitus **kunigaikščius**. Savo **valdovu** mane pripažino Našios, Deltuvos, Upytės ir Neries žemės, dalis žemaičių. Prisijungiau Juodąją Rusiją, o į Naugarduką kaip **vietininką** išsiunčiau savo **atžalą** Vaišelgą. **Priešininkai** dygo kaip žolė po lietaus. Vienu metu: brolio Dausprungo vaikai Tautvila ir Edivydas, susidėję su žemaičių kunigaikščiu Vykintu. Dar Haličo-Voluinės valdovas Danielius ir Livonijos ordinas. **Užspeitė** mane kaip šunys elnią Vorutoje. Bet apsigyniau, nes esu „min-daugas“.

Priešus įveikiau po vieną. Tautvilą ir Vykintą **užspeitėme** Vykinto pilyje Tveruose (čia buvau sužeistas strėle). Tautvilas **kaip išgąsdintas kurtas spruko** pas Danielių į Haličą. Tačiau svarbiausia – **taika** su Ordinu, o **taikos** sąlyga – **krikštas**. Ir dalis žemaičių žemių. Pirmąją sąlygą įvykdžiau 1251-aisiais Jėzaus Kristaus gimimo metais. Krikšto vanduo išlietas ir ant mano sūnų – Ruklio ir Rupeikio, ir ant **dvariškių** galvų, o dar po dviejų vasarų, **popiežiaus** pripažinti, buvome Lietuvoje kartu su žmona Morta patepti šventu aliejumi ir užsidėjome karaliaus karūną.

Kas buvo Mindaugo tėvas?

Ką reiškia Mindaugo vardas?

Koks buvo Mindaugas?

Kas pripažino Mindaugą kaip valdovą?

Kas buvo Vaišelga?

Kas buvo jo priešininkai?

Ką Mindaugas padarė 1251 metais?

1.1 Lietuvos karaliaus

Pranokau savo tėvą – jis buvo **garbingas** kunigaikštis, tačiau aš padariau daugiau. Paėmiau į savo rankas viską, ką galėjau. Iškeliau savo Lietuvą kaip lygią tarp kitų valstybių ir savo giminę įterpiau tarp kitų karališkų giminių. Mano antspaude – karališki ženklai: karūna, **skeptras** ir **karališkasis obuolys**. Nuo tos dienos Lietuva – tai didžiulis piliakalnis, apjuostas **pylimu** ir storų rąstų siena, kuri nepraleis nei rusėnų, nei ordino, nei lenkų, nei totorių. Nebent savųjų kirminas į vidų prasigrauztų.

Zigmas Vitkus „Lietuvos valdovai pasakoja vaikams“

Ką Mindaugas padarė su Lietuva?

Kokie karaliaus simboliai?

2. Įrašykite karališkųjų simbolių pavadinimus. Remkitės skaitytu tekstu.

1.1 Lietuvos karaliaus

3. Perskaitykite tekstą. Ką naujo sužinojote apie Mindaugą? Pabraukite.

Pagonis Mindaugas galėjo siekti karaliaus vainiko tik tapęs **krikščioniu**. Tai suprasdamas jis 1251 m. priėmė krikštą ir 1253 m. tapo karaliumi. Mindaugo **karūnavimas** reiškė, kad susikūrė **vieninga** Lietuvos valstybė, ją pripažino kitų Europos valstybių **vadovai**. Mindaugas buvo pirmas ir paskutinis Lietuvos karalius. Jis valdė 1253–1263 m. Vėlesni karaliai jau buvo bendri Lietuvos ir Lenkijos valdovai.

Jeigu ne Mindaugas, šiandien Lietuvos tikriausiai nebūtų. Mūsų **protėvius** galėjo ištikti **prūsų, jotvingių** ir **sėlių** likimas. Kad atsirastų valstybė, vienam valdovui turi paklusti visi kiti **kunigaikščiai**. O kad to žmogaus **valdžia** sustiprėtų, reikia įveikti visus kitus: bandyti su jais susitarti geruoju, o jei neišeina – **ištremti** arba nužudyti. Tokie tada buvo laikai. Mindaugas įveikė daug priešų ir tapo **vienvaldis**.

Zigmas Vitkus „Lietuvos istorija“

1253 m. liepos 6 d. Mindaugas buvo karūnuotas. Dabar šią dieną yra švenčiama Valstybės diena.

1.1 Lietuvos karaliai

4. Remdamiesi skaitytais tekstais, užpildykite mąstymo žemėlapią apie Mindaugą.

